

Regeringskansliet, Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss: SOU 2021:26 – Använd det som fungerar, M2021/00774

Länsstyrelsens ståndpunkt

Länsstyrelsen bedömer att utredningen är grundligt genomförd och delar utredningens slutsats att ett utökat producentansvar är mer ändamålsenligt än att införa ett nationellt pantsystem för småelektronik.

Bakgrund

Utredningens uppdrag har varit att utreda och föreslå hur producentansvaret för elutrustning kan kompletteras med krav på pant för småelektronik. Om utredaren finner att andra alternativa lösningar än pant skulle vara mer kostnadseffektiva, mer samhällsekonomiskt effektiva, mer förenliga med en cirkulär ekonomi eller av andra skäl mer motiverad så ska även sådana lösningar presenteras.

Omvärldsanalysen visar att inget land ännu har infört ett pantsystem för elektronik. Ett pantsystem har utretts i Norge men visade sig inte vara kostnadseffektivt. Det bedömdes också innebära praktiska hinder i form av svårigheter att hitta sätt att märka och identifiera produkter för vilka pant betalats. I Danmark har en resurspremie utretts men ett införande bedömdes svårt med hänsyn till risken för import av avfall från andra länder.

Utredningen föreslår regeringen att genomföra den alternativa lösningen som innebär en utveckling av det nuvarande producentansvaret för elutrustning. Det är utredningens bedömning att det förslaget är mer samhällsekonomiskt effektivt och mer förenligt med en cirkulär ekonomi än ett pantsystem. Om kraven på ett utvecklat producentansvar inte skulle ge önskat resultat inom en nära framtid kan regeringen överväga att utveckla och införa den lösning som utredningen kallat pantbevis. Ett pantsystem skulle innebära praktiska svårigheter och betungande administration till en begränsad nytta. Utredningens slutsats är också att den mest betydande förbättringen i första hand är en ökad återanvändning. Utredningen har också visat att användarna framhåller andra åtgärder än en pant som avgörande för att de i högre utsträckning skulle lämna elavfall för återvinning. Utredningens bedömning är därför att det krävs andra åtgärder än ett pantsystem för att åtgärda de problem som identifierats. Vi ser att ökad information, ökad trygghet i

2021-08-16

101-4008-2021

insamlingen samt ett ökat fokus på förberedelse för återanvändning och återanvändning skulle medföra större miljönytta till en lägre kostnad. Samtidigt som denna utredning pågått utreder EU-kommissionen möjligheten att införa ekonomiska incitament, exempelvis pantsystem för elektronik. Det kan finnas anledning att avvakta de bedömningar som görs inom EU för att inte riskera att införa ett relativt komplicerat system endast för Sverige.

Avgörande för utredningens bedömning om att det framför allt behövs andra åtgärder än ett pantsystem är att en stor andel av de produkter som lagras hos hushåll och i verksamheter, fortfarande fungerar. Småelektronik är inte en förbrukningsvara på samma sätt som exempelvis förpackningar. I många fall köper konsumenterna en ny produkt innan den gamla slutat fungera. Det nuvarande producentansvaret bygger huvudsakligen på att samla in avfall för att efter demontering smälta ned det för återvinning. Det är uppenbart att en sådan insamling inte kan möta behovet av att cirkulera produkter som kan återanvändas. Utredningens slutsats är också att det i dag finns ett flertal möjligheter att skänka, byta in eller sälja produkter för återanvändning. Erbjudanden finns från flera kommersiella aktörer och producenter. För framför allt mobiltelefoner finns det även erbjudanden om inbyte och återköp från flertalet återförsäljare. Produkter som exempelvis leksaker, verktyg och hushållsapparater har i de flesta fall ett lägre andrahandsvärde. För dessa finns i stället möjligheten att skänka produkterna för ideell andrahandsförsäljning eller att sälja själv via olika plattformar. Av utredningen framgår att privathushåll upplever ett motstånd mot att lämna eller sälja produkter för återanvändning. Dels finns bristande kännedom om möjligheterna till och nyttan av återanvändning. Återanvändning upplevs också som krångligt, kombinerat med exempelvis oro för att inte få betalt. Att lämna fungerande produkter i återvinningen ses ibland som den enklaste lösningen. En enligt utredningen oacceptabel konsekvens av nuvarande producentansvar och insamlingssystem med ensidigt fokus på återvinning. Det är därför utredningens slutsats att det behövs en mer generell utveckling av producentansvaret. En utveckling som i denna utredning begränsats till insamling och återanvändning.

I detta ärende har landshövding Maria Larsson beslutat. Miljöhandläggare Jonas Söderlund har varit föredragande.

Kopia till:

david.hansson@regeringskansliet.se

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.